

TAIPALEEN ORTODOKSISEN SEURAKUNNAN LAUSUNTO SEURAKUNTAUUDISTUKSESTA 30.1.2019

Taipaleen seurakunta vastustaa edelleen (ks. valtuuston lausunto 12.12.2017 ja lausunto selvitysmiehelle 29.8.2018) yhden suurseurakunnan perustamista Pohjois-Karjalan alueelle. Seurakunta ei halua yhdistyä Joensuun, Ilomantsin ja Nurmeksen kanssa eikä vaihtaa itsenäisyyttään kappeliseurakunnan asemaan. Asiassa vallitsee täysi yksimielisyys seurakunnan luottamuselinten, henkilöstön ja kaikkien mielipiteensä ilmaisseiden seurakuntalaisten keskuudessa.

UUDISTUKSEN PERUSTELUIDEN HARHAANJOHTAVUUS: KESTOKYVYVÄ SOLIDAARISUUTEEN

Uudistus on alusta pitäen lähtenyt väärin liikkeelle. Sitä on ajettu läpi pelolla, esitellen seurakuntien väestö- ja talouskäyriä ja vakuutellen tilanteen kestättömyyttä: nykyisillä pienillä seurakunnilla ei ole tulevaisuutta. On aivan luonnollista, että näillä argumenteilla ajettua uudistusta Taipale on vastustanut vakuuttamalla omaa taloudellista kestämyyttään tulevaisuudessakin. Taipaleen seurakunnalla on omasta takaa riittävät resurssit niin toimintaan kuin rakennusten ylläpitoon. Seurakunnalla on verotulojen lisäksi huomattava metsävarallisuus (noin 650 hehtaaria) eikä se välttämättä tarvitse kirkon avustuksia toimintaansa tai hankkeisiinsa.

Nyt näyttää ilmeiseltä, ettei Taipaleen seurakunnan kestämyydestä olekaan missään vaiheessa ollut kysymys, vaan uudistuksen julkilausumaton tavoite on ollut omaisuuden uusjako. Vasta uudistusprosessin viime vaiheessa on uudistuksen perustelujen kärjeksi noussut solidaarisuus, eli miten turvata oman seurakunnan tulevaisuuden lisäksi myös vaikeammassa asemassa olevien seurakuntien elämän jatkuminen Pohjois-Karjalassa ja muuallakin Suomessa. Miksi neuvotteluja uudistuksesta ei aloitettu tästä, rehellisesti ja avoimin kortein? Se olisi asettanut aivan toisenlaisen sävyn keskustelulle.

Taipaleen seurakunnassakin ollaan kiinnostuneita ja sitoutuneita kirkon, hiippakunnan ja Pohjois-Karjalan seurakuntakentän kehitykseen. Se ei voi kuitenkaan hyväksyä esitettyä suunnitelmaa itsenäisinä toimeentulevien seurakuntien sulauttamisesta suurseurakunnaksi. Solidaarisuuteen on kutsuttava pehmeämmin pastoraalisin keinoin, jotka kunnioittavat seurakuntien itsemääräämisoikeutta. Jos solidaarisuuden nimissä kirkostamme hallinnollisesti pakottaen hävitetään hyvinvoivia, elinkelpoisia itsenäisiä seurakuntia ja niiden omaisuus otetaan haltuun pakkokeinoin, voidaan puhua jonkinasteisesta ryöstöstä.

UUDISTUSPROSESSI EI OLE RAKENTANUT LUOTTAMUSTA

Perusteluina Taipaleen seurakunnan vastustavalle kannalle ovat myös uudistuksen taitamaton johtaminen, puutteellinen valmistelu ilman uudistuksen vaikutusten uskottavaa erittelyä, epärealistinen aikataulu sekä syvä epäluottamus suurseurakuntamallin myönteisiin vaikutuksiin seurakuntaelämän ja seurakuntalaisten näkökulmasta.

Taipaleen seurakunta on koko ajan katsonut, että mahdollisten seurakuntaliitosten tulee olla vapaaehtoisia. Pakkoliitokset eivät ole rakentava tapa luoda perustaa suurelle uudistukselle.

Seurakunnille sanotaan, että niiden kannattaa aktiivisesti tehdä esityksiä kappeliseurakunnan ohjesäännöstä ja neuvotella liittymisen ehdoista, koska muuten kirkollishallitus päättää nämä asiat seurakuntien puolesta. Tässä kevyesti verhoillussa uhkauksessa on uudistusprosessin ydinongelma, joka on näkynyt alusta asti: seurakuntia on johdateltu yhteen ja ainoaan mahdolliseen lopputulokseen, joka on yhdistyminen suurseurakunniksi. Muita

vaihtoehtoisia malleja ei ole haluttu nähdä. Lukuisat lausuntopyyntö ja selvitysmiehen työ tuntuvat silmänlumeelta ja seurakuntien kuulemiset pelkältä muodollisuudelta.

Kirkon sisällä pitää sallia erilaisten seurakuntien, isompien ja pienempien, olemassaolo, koska alueet ja tarpeet ovat erilaisia. Järjestelmän pitäisi olla riittävän joustava ja mukautuvainen löytämään kullekin alueelle toimivimmat ratkaisut. Suurseurakuntamallin tuominen pakolla samanlaisena koko Suomen alueelle on sokea ja vaarallinen kokeilu. Pienet, joustavat, paikallisesti omaleimaiset ja elinvoimaiset seurakunnat ovat muutoksen tuulissa menestyvämpiä kuin suuret hallintohimmelit, jotka johtavat hallinnon etäännyttämiseen paikallisseurakunnista ja kirkon byrokratisoitumiseen. Paikallisten ihmisten sitouttaminen seurakunnan rakentamiseen ja yhteisten asioiden hoitamiseen vaikeutuu entisestään. Suurseurakuntamalli johtaa reuna-alueiden vaikutusmahdollisuuksien heikkenemiseen väestömäärän mukaan muodostetussa valtuustossa.

PAKKOLIITOKSET OLISIVAT SEURAKUNTIA JA KIRKKOA REPIVÄ HAAVA

Seurakuntia ajetaan uudistuksen kannalle uhkaamalla huonolla sopimuksella, jos ne eivät taivu vapaaehtoisesti siihen. Taipaleen seurakunnan pitkä ja rikas 430-vuotinen historia ja sen nykyisyys vireänä, identiteetiltään ja seurakuntahengeltään vahvana, taloutensa erittäin hyvin hoitaneena seurakuntana velvoittaa kirkon johtoa ja muita seurakuntia suhtautumaan siihen kunnioittavasti tasavertaisena neuvottelukumppanina. Taipale ei ole vain metsäomaisuutta, vaan ihmisiä, jotka rakastavat omaa seurakuntaansa ja ovat sitoutuneet siihen. Näille ihmisille itsenäisen seurakunnan lopettaminen pakolla olisi syvästi traumaattinen kokemus, jonka jättämät haavat vuotaisivat yli sukupolvien. Se olisi vastoin kaikkea, mitä he ovat kirkosta oppineet ja uskoneet.

Pakon käyttäminen ja ylhäältä päin sanelu hallinnonmuutoksia toteutettaessa eivät anna hyvää kuvaa kirkon toimintatavoista ja ovat myös vastoin hallintolain edellyttämää hyvää hallintotapaa. Suomen ortodoksinen kirkko elää länsimaisessa demokratiassa, jonka toimintaperiaatteisiin pakko ja pakottaminen eivät kuulu. Kuntaliitoksetkin on Suomessa tehty vapaaehtoisuuden pohjalta. Jos suurseurakuntamalli toteutuisi, ortodoksinen kirkko olisi ensimmäisenä julkisena toimijana pakkotoimin lopettamassa usean elinvoimaisen yksikkönsä toiminnan. On täysin selvää, ettei kirkon piirissä ja kristillisessä ajattelussa ole sijaa pakon käytölle missään muodossa.

Pakkoliitos merkitsisi nykyisille Taipaleen seurakuntalaisille erittäin tuntuva tuloveroprosentin korotusta. Taipaleen seurakunnan tuloveroprosentti on tällä hetkellä 1,75, joka on kirkkomme alhaisin. Mitään painetta sen nostamiselle ei ole ollut vuosikausiin. Jos Taipale väkisin liitetään osaksi suurseurakuntaa, tuloveroprosentti mitä todennäköisimmin nousisi yhtäkkisesti 1,9:än tai jopa 2,0:an. Se olisi niin iso muutos nykyiseen, että pelkona olisi melkoisen joukon passiivisempia seurakuntalaisia eroavan kirkon jäsenyydestä. Apatia ja lamaannus, joka seuraisi oman seurakunnan menettämisestä, lisäisi varmasti myös kirkosta eroamista ja vähentäisi halua toimia kirkon hyväksi. Jo uudistusprosessin aikana on ollut aistittavissa seurakuntalaisten keskuudessa alistuneisuutta kirkon keskushallinnon tavasta pakkotoimin ajaa uudistusta. Haluaako kirkkomme omilla päätöksillään edesauttaa kirkon jäsenmäärän laskua?

VAIHTOEHTOJA ON, JOS NIITÄ HALUTAAN NÄHDÄ

Taipaleen seurakunnan esittämä vaihtoehtoinen malli on seuraava: Tehtäkään seurakuntauudistus ensin, annetulla aikataululla, yhdistymiseen valmiiden seurakuntien kesken. Vapaaehtoisten yhteen liittyvien kautta

saataisiin kokemuksia kappeliseurakuntamallin kehittämiseen. Jätettäkään uudistukseen haluttomat seurakunnat tässä vaiheessa uudistuksen ulkopuolelle. Näin meillä on lähivuosina olemassa kaksi toistensa verrokkiryhmää: suurseurakunnat ja pienemmät itsenäiset seurakunnat. Näiden rinnakkaisesta kehityksestä kirkko saa arvokasta kokemus- ja tutkimustietoa hallitun ja kestäväen uudistuksen läpiviemiseksi. Voi olla, että pienet seurakunnat vakuuttuvat ennen pitkää yhdistymisen eduista ja välttämättömyydestä ja liittyvät omasta tahdostaan suurempaan hallinnolliseen kokonaisuuteen. Tai sitten suuressa yksikössä opitaan huomaamaan pienen etuja ja kehittämään omaa toimintaa sen pohjalta. Uudistukseen haluttomien seurakuntien osalta tilanne tulee rauhoittaa ja ottaa jatkoaika, jonka aikana on mahdollisuus oman hiippakunnan piispan johdolla aidosti neuvotella terve perusta uudistukselle, eri vaihtoehtoja rakentavassa hengessä punniten.